



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioan. Petri Maffei, Bergomatis, E Societate Iesv,  
Historiarvm Indicarvm Libri XVI.**

**Maffei, Giovanni Pietro**

**Antverpiae, 1605**

Edvardi Sylvii Ad Societatem Iesv Goam.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-11473**

suam rursus accersit, & in posticis ædium partibus ambulatiu-  
lam quandam nobis ad diuersandum attribuit. hinc nos quot peri-  
culis, quot laboribus perfuncti fuerimus, ne longior sim, in præ-  
sentia sileo. Sanctis sacrificiis & precationibus tuis nos admodum  
commendamus, & patrum fratrumque carissimorum: quos ego ad  
hanc gentem salutaribus erudiendam præceptis, & veram in agni-  
tionem Dei conditorisque sui trahendam, propediem venturos  
esse confido. Amangutio, 13. Calend. Nouembris. MDLI.

EDVARDI SYLVII AD SOCIETATEM

IESV GOAM.



Mangutianas res primùm, deinde verò Bungenses  
ad Diuinæ maiestatis gloriam hac epistola perfe-  
quar. Postquam à nobis Petrus Alcaceua discessit  
in Indiam, (discessit autè Octobri mense, anno Do-  
mini MDLIII.) Amangutium veni cum Cosmo Tur-  
riano. ibi ex familia Regia multi insignes ac nobiles

& cum eorum singulis alii xv. ferme vel xx. Christiani sunt facti.  
ad eum numerum accessere Meacenses Bonzii duo, quorum alter,  
earum legum in primis peritus, multa percontatus à Cosmo, totà  
illi suam vicissim de mundi opificè deque hominis anima senten-  
tiam patefecerat, cuius erat summa, nullum esse planè verū om-  
nium conditorem. Veruntamen ipsemet conditor suam illi gra-  
tiam impertiri dignatus est, ut quanto versaretur in errore, & quam  
essent vera, quæ à Cosmo dicebantur, liquidò cerneret. itaque Do-  
minum Deum nostrum ex animo colere statim decreuit, id quo  
melius faceret, omnibus rebus, quibus ad eam diem utebatur, ab-  
iectis, exiguum sibi rectum, aliqua ex parte à nobis adiutus, cum  
socio suo Barnaba extruxit. ibi morantur ambo, & victum sibi  
met suis manibus operantes quarunt: nihil è domo nostra, nihil  
aliunde gratis accipiunt: ynam acquirendæ virtutis rationem sci-  
fiscitantur à nobis, in qua, ceu nouellæ plantæ, adedò feliciter cre-  
scent, ut mei me sanè ex eorum comparatione pœniteat. Eodem  
tempore Iaponius alius quidam ad Deū conuersus est, magna hu-  
manitate vir, acutoque iudicio, annos natus plus quinquaginta: &  
quamuis, antequam constituit Christiana sacra suscipere, diaboli  
tentationibus adedò vexatus est, ut in morbum inciderit; postea ta-  
men quam Deo sese commisit, manna absconditum affatim hausit,  
& nunc de pristina sua impietate, deque excellentia diuinæ legis  
loqui non desinit. Is nouo nomine Paulus appellatur: & quod ma-  
gna prudètia & ingenio præditus est, & nihil vnquam adorauit in  
vita, (nam Iaponiorum superstitionem inane semper nescio quid

judicauit) suo exemplo multos ad religionem impulit. Christus  
 ille haud sanè fictè dat operam, siue transferendis in patriam  
 quam scripsit quibusdam, (qua in re valet plurimum, & stylus  
 valde probatur) siue aliis mortalibus omni ratione ad veritatem  
 trahendis: praesertim verò confirmandis ac retinendis in fide  
 phytis, quos antea tam vehementer insectabatur. Vxor eius &  
 sunt iam Christiani, cum ipsius fratre non minùs ingenioso &  
 nato, aliis praeterea ipsius affinibus & amicis.

Septuagesimum vel octogesimum alius circiter annum  
 vir nobilis ac dynasta, superstitionem suam cum Christiana re-  
 gione commutauit; idolorum ante id tempus cultor egregius  
 quippe cui, simulacris humi de more statuendis venerandi causa  
 praesertim assiduitate laboris occalluerant manus. nunc verò tanta  
 lux veritatis oborta est, vt de laboribus ab se frustra susceptis  
 sua caecitate verba facere nunquam desistat. is idolorum  
 templum aedificare decreuit, quò Christiani ad sermones inter  
 cultu diuino seruos augendae pietatis causa conueniant: & rursus  
 sis, qui sub imperio suo sunt, omni conatu persuadere conueniant  
 ad Baptismum accedant: quo lustratus est eius quoque filius  
 natus triginta, qui domum nostram Christianae doctrinae & sacro-  
 rum causa ventitat. Tria passuum millia distat ab vrbe Amangur-  
 vicus quidam; ibi ad quinquaginta vel sexaginta neophytos, reli-  
 eos operarios omnes, tantum rerum diuinarum studium cepit  
 vt, litterarum prorsus ignari, litteratos homines populares  
 argumentando conuincerent. Quin etiam eius loci Bonzius  
 cum illos saepe sermone atque altercatione lacerasset, turpiter  
 iisdem superatus ac victus, existimationi suae denique migrante  
 consuluit. eius discessu neophyti valde leuati sunt. iidem pariter  
 vniuersi certum in locum saepe se conferunt, vbi de cultu diuino  
 feritur, admonetque; inuicem sese, & ad fidem & religionem hortantur.  
 Verum de statu rei Amanguriana plura cognoscetis ex epistola

Cosmi Turriani, quam misit in Bungum; ex qua ego haec qua  
 quantur excerpfi. Ex hisce pauperibus multi facti iam sunt, tum  
 semper aliqui Christiani. iidem preces tenent, easque ad  
 nuam ferè quotidie recitant: tum singulis caxa (quod moneta ge-  
 nus est) in eleemosynam datur: quare illi admodum leti, & Domino  
 gratias agentes, domum sese recipiunt. iidem, Dominicis diebus,  
 cum in ordine discubere; qui Christiani ad sacrificium veniunt,  
 liquid iis praebent eleemosynae causa: itaque & illi beneficio gra-  
 dent, & Christiani rei totius dispositione atque ordine delectan-  
 tur, & omnes in vniuersum Domino gratias agunt; cuius sibi me-

nere, antea cetera ipsorum vita fœditas patuit. Paulus & Barnabas, & Meacenses Bonzii duo mirabiliter in fide proficiunt. Faxit Dominus, ut ad finem usque perseverent. Die qui fuit DD. Cosmo & Damiano sacer, vespere mortuus est Ambrosius Eunadus Faisu-  
 tius, Regis œconomus. eius funeri mecum interfuere plus ducenti sexus utriusque neophyti, signum Crucifixi vnus è neophytis præferebat; & quoniam demortui domus à nostra plurimum abeterat, pompa mediam per urbem necessariò ducta est. Efferebatur autem corpus admodum excelso feretro, tantaque funalium multitudine, ut ipsam diei lucem repræsentarent; ac terræ quanto licentius apparatu cæmoniiisque mandatum est. Commouit ea res aliquid ad impias sectas deserendas cognatos ipsius, & maiorem civitatis partem: quas quidem sectas planè relinquerent, si diuinæ legis interpretum hic foret copia. Vxor autem eius continuo pauperibus fecit benignè: nam & ipso quatrividuo præbuit ipsi epulum, & è domestica suppellectili multa distribuit: in iis etiam vestem sericam, ex qua conficietur pecunia ad ædificandam illis domum in area, quam idcirco nobis neophytus quidam attribuit. Hoc eius rectè factum, ceteraque neophytorum erga inopes beneficia, quibus bis terve cibaria singulis mensibus largiuntur, compenset Dominus: quem vos rogate fratres mihi carissimi, ut hæc ab illis fiunt, nullam ob aliam causam, nisi ut eidem placeant: & simul in officio me sua benignitate confirmet.

Domus ea, cuius meminit Cosmus, perfecta iam est. Absolutum est opus v. Kalend. Iulii, & diebus aliquot ibidem sacrificatū, seramonisque de ipsius fundatione sunt habiti. Hactenus de rebus Amangutianis. Nunc ad Bungenenses venio. Anno MDLIII. nostri lapidationibus ibi malè accepti sunt, confectis in eos criminibus, quod carne vescerentur humana: sed rex, causa cognita, rem totam brevi compressit, dispositis custodia causa circa domum nostram interdium noctuque vigiliis, atque ea sanè præclara fuit neophytorum probatio: quippe nos quo maioribus cinctos videbantur angustiis, eo maiorem ipsi firmitudinem animi constantiamque præ se ferebant. Eo tempore multæ ad neophytos conciones, multæ contra Bonzios disputationes habitæ sunt: qui victi, cum quid agerent non haberent, insigni mendacio populum onerarunt, nulla res scilicet Christiana à Iaponica religione differre. Res erat sanè periculosa: itaque nostri, diuinæ gloriæ zelo inflammati, nil aliud per eos dies docere populum instituerunt, nisi hæc duæ religiones quantum opere inter sese differret: legem quippe Iaponicam fabulis atque

mendacijs, Christianam vero planè certissimis niti principis.   
 que ob id ipsum Balthasar Gagus librū Japonico sermone cō-   
 p̄sit, ac dedit Regi, quem Rex coram se, sicutque consiliariis recen-   
 ac vehementer probatum suo signo obsignauit, atque ad Baltha-   
 rem remisit, iubens ei renuntiare, se libri eius exēplum describere   
 habere apud se: proinde exemplar, obsignatum ut erat, ostendit   
 magistratibus, ut eos, perspecta Christiana veritate & doctrina,   
 neuolos & amicos haberet. Ex eo tempore adhuc in pace fuimus   
 Bonzi in Dominum credidēre complures. in iis quidam legis   
 ritus ex eorum ordine, qui commentationibus vacant, noluerunt   
 tea vehemens aduersarius; huic ita deinde clarum veritatis   
 affulsit, ut in exquisendo Christiani hominis officio nunquam   
 fatigaretur. Tanta verò tranquillitate fruitur animi, atque ita   
 beneficia ipsius hærent infixæ memoriæ, ut pro iis, à quibus   
 Christiana mysteria didicit, & à quibus huc missus est, denique pro   
 ctis Euāgelij præconibus, præces ad Dominum assidue fundat.   
 selmus est quidam Dominus vici nō longè ab urbe positi, is, ut   
 rem ad cultum Dei traduceret, anno superiore venit ad nos, &   
 thasarem domum suam adduxit, qui feminam, & domesticos   
 nes, aliosque complures necessariis ad religionem rudimentis   
 cuit, & cōuertit ad Dominum. Horum exemplo tantus in religio-   
 eius vici incolis motus animorum est factus, ut omnes ferè   
 Christiana iam sacra susceperint. Vixit alius, detem leucas ab urbe   
 illuc item anno superiore lucri causa se contulit neophytus ope-   
 rius quidam, Antonius nomine: ibique reperit hominem, qui   
 demone septem iam diebus ita præfocabatur, ut nihil neque   
 lentum neque poculentum per fances posset dimittere. Hunc   
 feratus Antonius, & simul recordatus latronis eius, cui culpam   
 suppliciter agnoscenti Dominus noster IESVS CHR̄STVS igno-   
 uerat, aquam in vas infundit, expiatque manu sua per signum   
 cis. deinde hortatur ægrotum, ut peccatorum suorum agat   
 nientiam, & credat in eum, à quo & conditus fuerit, & salutem   
 possit accipere. Annuit ægrotus, & continuo porrectum sibi   
 poculum aquæ totum penitus hausit, appositumque oryza paulum,   
 sine labore comedit. Quæ res ægrotum ita permouit, ut cum   
 mūm per corporis vires liqueret, ad nos conferre sese Christianæ   
 religionis suscipiendæ causa decerneret: itaque fecit, omnem   
 perditionē abiecit, Christianos ritus ac preces edidit, pau-   
 cisque post diebus est mortuus. Alium etiam conuertit ibidem   
 tonius, claro admodum genere natum, Lucas nouo iam nomine   
 dicitur. Is cum Baptismi causa ad nos venisset, postea quam ablu-   
 tus est,

rus est, Balthasarem domum suam cum Ioanne Ferdinando An-  
 tonioque perduxit. ibi dies aliquot instituendis baptizandisque  
 ita multis vacarunt, vt ex vna tantum Luca familia, sexaginta ca-  
 pita (in his uxorem Luca, duosque filios virili aetate) caelesti laua-  
 cro purgauerint. Quorum tanta constantia, tantum animi robur  
 apparuit; vt suo exemplo aliis ad fidem trahendis numerum dein-  
 de recentorum impleuerint. Annus circiter agitur, cum quidam  
 oculorum acie sanè debili baptizatus est. is, Dei benignitate fa-  
 ctum est, vt vnà cum animi lumine oculorum quoque lumen reci-  
 peret: etenim continuò clarè capit videre: cuius rei fama cum la-  
 tius manasset, Iaponiorum ad nos concursus hinc inde statim est  
 factus, partim caecorum, partim vario morborum genere, vt lepra,  
 febris, aliisque huiusmodi laborantium, in quibus Dominus, pro  
 sua sapientia, caelestis numinis vim saepe declarat. Quod vt faci-  
 lius cognoscatis, nonnulla referam, quae in hoc genere contige-  
 runt; in popularibus neophyti illius, quem ex oculorum debilita-  
 te repente conualuisse docuimus; iam inde ab ipso abauo quidam  
 hereditario veluti iure, & quasi per manus acceperat, vt a dæmone  
 torqueretur; atque is, impetrandæ salutis causa, in victimas & im-  
 pia sacrificia patrimonium pænè consumpserat. Verùm dæmones  
 idolis inhabitantes, quo maiores sibi honores haberi cernebat, eo  
 vexabant hominem grauius; nec illius tantum modo cruciatu cõ-  
 tenti, arceptum ipsius quoque filium annos natum triginta adeò  
 malè accepere, vt multos dies nihil omnino gustaret, nec iam pa-  
 trem vel affines agnosceret. Balthasar vbi id rescituit, contulit eò  
 sese, cumque filium in ipsis tormentis offendisset, iussit eum diui  
 Michaëlis nomen pronuntiare. paruit ille, & in ipsa pronuntiatione  
 nis clausula tam vehementer intremuit, tanta cum gesticulatione  
 motuque membrorum, vt qui astabant; rei miraculo perhorresce-  
 rent. Verùm diuinæ placitum est bonitati, vt simulatque super eum  
 Balthasar sacra illa effatus est verba: In nomine Patris & Filii &  
 Spiritus sancti, a nequissimo spiritu liberatus, continuò & cibum  
 & vsum mentis rationisque receperit. Deinde verò vnà cum patre  
 Christiana rudimenta edoctus, & vterque sacro fonte lustratus est;  
 ac filius quidem, Michaëlis; pater autem, Pauli nomen assumpsit.  
 Paucis post diebus, eiusdem Pauli filia, soror Michaëlis, ad tēplum  
 nostrum accessit, quæ item triginta iam annis malè a dæmone ha-  
 bebatur. Ea cum velle se Christianam esse dixisset, vehementi pa-  
 triter ipsa timore corripitur. Tum Balthasar ad exorcismos confu-  
 git, capitque mulieri suadere, vt nomen IESV nec non D. Michaë-  
 lis pronuntiaret. illa verò discretiata grauisimè, ore compresso,

voce veluti in eantem soluta, respondit, si Xaca & Antida, qui legem dedere Japoniis, idola repudiarentur, neminem adorandum esse præterea: neque verò se cuiuspiam vi ab eorum cultu posse abduci. postridie (qui dies fuit Beatissimæ VIRGINIS facer) templi Christianis referto, cum mulier quoque adesset; Balthasar sacro peracto ad exorcismum rediit. Hic dæmon verum ejulare, impiam conqueri, feminamque torquere. Cum in eo statu res esset, Christiani, qui aderant, in preces dedere sese, nec ita multo spiritus ille nequam erupit, mulier autem valde leuata est, atque integra prorsus mente, potum petit, porrectamque sibi aquam benedictam seu benedictam ebibit. Tum iussa dicere IESVS, MARIA, suaviter pronuntiavit, ut vox Angeli videretur. Ex eo tempore nunquam deinceps à dæmone vexata est; iamque Christiana secula suscepit. Qui ægroti huc devenere, ex his ad trecentos sunt Christiani cernuntur. quorum sermones inter se, de beneficiis Domino post Baptismum acceptis, operæpretium est audire, cum hic patientiam in morbo ferendo, ille recuperatam proprietudinem prædicat. solent autem huiusmodi ægroti, decem aut quindecimve singuli ad Christianam religionem secum adducere, quorum corpora non alio medicamento curantur à nobis, nisi aqua benedicta, cuius virtus in hoc regno multis experimentis, præsertim verò in oculorum curatione, quibus Japonii vulgè laborant, est comprobata: ut eius petendæ causâ à leucis decem vel duodecim undique concurratur ad nos.

Hoc anno, qui post Christum natum est MDLV. in hac ecclesia Funaiensi, à Cineribus ad Paschalia usque solennia, conciones quotidie cum sacrificiis habitæ sunt, tanta neophytorum frequentia, ut eos domus nostra non caperet, tantòque animi ardore, nonnulli ut è pagis pridie domum nostram venirent, quo postridie manè ad tempus concioni adessent; nonnulli autem ad templum duabus ante lucem horis accederent, quibus rebus homines ita vehementer inflammabantur, ut quotidie ferme deni, duodeni, vel etiam viceni post catechismum fierent Christiani. Itaque baptizati sunt eo toto Quadragesimæ tempore quadragesimæ. A Paschalibus feriis usque ad Pentecosten eodem fervore ac studio continuatæ sunt quotidie conciones, neophytorum rogatu, qui, propitiandi Domini causa, mysterium Confessionis sanctam quam diligenter frequentant; quorum vitæ morumque immutationem post Baptismum noti affinesque eorum valde mirantur, quippe, ut quisque maxima pro Christi nomine ignominia afficitur, ita se beatissimum putat. Quidam etiam, cum inimo

conuersionis, nonullo pudore territus, latitaret; ita se nunc palam penitus in causam Christianam rana sua cum delectatione demisit, ut verbo Dei potius quam cibo sustentari alique videatur. Cæremonia quoque nostra funebri magna cum admiratione probatur ab ethnicis; ut funus quod primum duximus, hominum plus tria millia spectandi causa celebrauerint. cum autem pauperibus æquè ac diuitibus honorem à nobis vident haberi; tum verò legi Domini Dei nostri simile nihil fatentur esse. atque lex ea sanè latè vagatur in hoc regno Bungenfi: nam præter urbanum neophytorum gregem; Jacali quinquaginta, vel sexaginta, Siquiditotidem, Quinctani (pagorum hæc nomina sunt) plus ducenti, videntur. Neophytus quidam est, quem cæteri ob eius virtutem parentis loco venerantur & colunt; qui sæpe ad sacrificia & conciones huc ventitat. Is ea circuit loca, & cunctos ad officium adhortatur. Superioribus diebus Balthasar Gagus cum Ioanne Ferdinando Firandum profectus est ad Lasiranorum, qui ibi erant, confessiones audiendas. Rex autem, antè quàm discederet, venit ad nos, iussitque Balthasarem de comœatu sine cura esse: daturum se qui eum prosequeretur, & omnia ad iter necessaria compararet, idemque, si Balthasar vellet, præstaret in reditu: præfectis etiam, quacunque transeundum esset, iumenta & cætera, quæ opus forent, se imperaturum. Eum nunc in singulos dies expecto, Mecum hîc de neophytis remansere senex quidam, Antonius nomine, quinquaginta vel sexaginta natus annos; & alii præterea quatuor vel quinque homines impigri ad necessaria negotia obeunda.

Scriptis iam litteris, ex Ida pago non longè ab vrbe posito, mulier quædam cum marito ad hoc templum Baptismi causa se contulit. Sed vterque, quòd Balthasar aberat, domum suam re infecta consilioque pænè mutato reuertebantur. id vbi cognouit Antonius is, quem modò nominauij, me appellauit, ut preces ab omnibus, qui aderant, ad Dominum pro vtroque eorum habendas curarem. itaque dum orationem Dominicam clara voce multi pronuntiamus, conspecta mulier est adeò vehementer intremere, ut illam ipsi tres homines regere & continere non possent: dentibus verò tam acriter infrendebat, ut viderentur effringi. interea constrictis ipsius manuum digitis, mulierem signo Crucis & aqua benedicta lustrabat Antonius: nobis ex altera parte in oratione Dominica & Angelica salutatione perseverantibus. Post hæc mulier aliquantulum consopita, simul atque expergefata est, iussa dicere, IESVS, MARIA, primum veluti indignabunda pro-



da pronuntiauit. tum ei manus arctius iterum vinciuntur, precationi simul omnes insistimus: nec ita multo post femina dolens manibus, & lamentari, & rogare, vt sese quam citissime solueretur. Deinde, pia admodum voce proferens, IESVS, MARIA, verum Creatorem suum adorare se dixit, grauemque sese peccatorum agnoscere. Eadem mihi postea affirmavit, se toto septennio contingentem sensisse grauedinem, sed iam ea leuatam, & exhibentem esse. Postridie manè cum marito discessit: redituri ad Bapum cum primùm Balthasar Firando reuertetur. Mihi sane magnam tota res attulit voluptatem, & ex eo die planè alia mulier atque antea, visa est. Multa praterca in hac regione geruntur Domino; qui nos pro sua bonitate idoneos vineæ suæ cultores agnetur efficere. è Bungo 12. Cal. Octob. MDLV.

TAQVÆ REGIS FIRANDI AD MEL-  
CHIOREM NONNIYM.

**P**ATER Mag. Franciscus cum meum in hoc regnum venisset, Christianos fecit magna animi voluptate nonnullos, quos equidem commendatos habeo, & ab omni iniuria tueor. Bis deus ad nos venit etiam Pater ille, qui Funaii verbum baptizauitque cum ex affinibus meis aliquot, et ex reliqua nobilitate permultos: quem ego vitum aliquoties audiui, eiusque doctrinam, quæ mihi penitus hæret in medullis, ita probaui, vt Christum sequi planè decreuerim. Quocirca te in meo Regno videre magnopere cupio: semel quippe mentitus, non mentus iterum. Tu si ad nos te contuleris, & rem Deo gratissimam feceris, & à me quam honorificentissimè liberalissimeque tractaberis firando. Taqua Nombo Firandi Rex.

COSMI TURRIANI AD SOCIETATEM  
IESV IN LVSTITANIAM.

**P**X quo tempore à Francisco Xauerio, qui postea migravit è vita, Amangutii sum relictus; res per manus generis aduersariū minimè tràquilla fuerit, qui cum intelligeret quàm Euangelii promulgationi proficeretur, omni ratione eam impedire conatus est. bellum enim Regem inter ac populares eius ita perniciosum excitauit, vt vigesimo post meum aduentum die, Regem ipso cum filiis interfecto, alium, qui Regis Bungi erat frater, in magna tamen principum dissensione, suffecerint. Nec tamen à nobis